

نمایندگان زن در مجلس معتقدند که قوانین در حوزه زنان و خانواده کار آمد نیستند

قانون گذاری زنانه

نمایندگان زن در مجلس شورای اسلامی

شهروند حقوقی | تغییر و اصلاح قوانین در حوزه زنان جزو مواردی است که بارها از سوی زنان در اقسام مختلف جامعه درخواست شده است. امری که با انتخاب نمایندگان برای مجلس شورای اسلامی نیز خودنمایی کرد و بیشترین حضور زنان در انتخابات دهمین دوره مجلس شورای اسلامی یعنی ۱۷ نماینده زن رقم خورد. زنانی که بار سنگین دفاع از حقوق زنان را بر دوش دارند و انتظار می‌رود آنچه در چند دوره مجلس از سوی زنان رخ داد، تکرار نشود. به هر حال هنوز فراموش نکرده‌ایم که رأی زنان را در به رسمیت بخشیدن به چند همسری یا بی‌توجهی به حقوق شهروندان و تلاش برای محدود کردن خروج از کشور دختران که به جای ۱۸ سال، ۴۰ سالگی راه رسیده بودن دختران مجرد مد نظر قرار داده بودند یا در بحث ازدواج کودکان که منفعلی بودند یا سخنان نماینده زنی که خود در مجلس بود و مشغول فعالیت سیاسی اما خانه‌نشینی زنان را خواستار شد. از این رهگذر نگاه نه فقط زنان مجلس که نمایندگان مردم نیز در راستای تحقق حقوق زنان اهمیت ویژه‌ای دارد.

ضرورت تشکیل دادگاه ویژه زنان

«یکی از طرح‌هایی که برای حمایت از زنان چند ماهی است، مطرح شده است، موضوع تشکیل دادگاه ویژه زنان است که البته منتقدان بسیاری هم در میان حقوقدانان در رابطه با این مسأله وجود دارد و منتقدان معتقدند که نگاه جنسیتی به رسیدگی قضایی تبعیض آمیز خواهد بود. به نظر برخی فقها قضات زن تحت تأثیر احساسات و عواطف زنانه قرار می‌گیرند و این مانع از قضاوت عادلانه است. در قانون گذاری‌های بعد از انقلاب صرف نظر از عنوان «پایه قضایی» امکان صدور حکم یعنی قضاوت به معنی اخص به خانم‌ها داده نشده و حداکثر به آنها اجازه داده شده است که عنوان «مشاور» داشته باشند. با این حال زنان بهتر می‌توانند مسائل هم جنس خود را درک کنند، زیرا ممکن است با این مسائل دست‌وپنجه نرم کرده باشند یا در شرایط مشابه قرار گرفته باشند به همین دلیل تشکیل دادگاه ویژه زنان از سوی نمایندگان زن مطرح شده است.»

هر چند دیروز سهیلا جلودارزاده در گفت‌وگو با خانه ملت با تأکید بر ضعف‌های قانونی در حمایت از زنان، در دفاع از طرح خود گفت: متأسفانه در دادگاه‌ها وقتی طرف دعوی یک زن، مرد است ضاف مردانه است و زنان به‌سختی می‌توانند احقاق حق کنند از این رو پیشنهاد تشکیل دادگاه ویژه رسیدگی به شکایات زنان را پیش از این مطرح کرده‌ایم. این نماینده مجلس شورای اسلامی با بیان این‌که به دنبال تشکیل دادگاه ویژه رسیدگی به شکایات زنان هستیم، تصریح کرد: نگاه‌ها به حمایت از حقوق زنان باید تغییر کند در این زمینه از رئیس قوه قضائیه درخواست داریم به این موضوع به‌عنوان مسأله‌ای فرهنگی بپردازد. وی افزود: تعادل و عدالت بین زنان و مردان منجر به جلوگیری از چالش‌ها و

کاستی‌های موجود می‌شود؛ در واقع قضاوت عادلانه موجب جلوگیری از بروز خشونت و آزار و اذیت زنان از سوی برخی مردان می‌شود، عدالت منجر به برقراری آرامش، حمایت و تأمین امنیت زنان خواهد شد.

حمایت از زنان در دعاوی خانوادگی

«زنان سال‌هاست از روند رسیدگی به دعاوی خود در دادگاه‌های خانواده به دلیل ضعف قوانین در این حوزه گله‌مند هستند.» جلودارزاده با یادآوری برخی از قوانین حوزه زنان و خانواده همچون طلاق، دیه و غیره توضیح داد: برخی قوانین اصلاح شده و اینگونه نیست که در همه قوانین به‌طور کامل حق برای مردان دیده شده باشد؛ به‌عنوان مثال در قانون طلاق اصلاحاتی صورت گرفته است که منجر به پررنگ شدن حقوق زنان شده است اما متأسفانه زنان از این

حقوق خود مطلع نیستند و موقع عقد و ازدواج نمی‌توانند قرارداد منطقی و به نفع پایداری خانواده منعقد کنند.

جلوگیری از ازدواج کودکان

«منوع کردن ازدواج کودکان نیز جزو مواردی است که زنان به دنبال آن هستند و معتقدند کودکان با ازدواج زودهنگام آزار و اذیت بسیاری می‌بینند.» این نماینده مردم در مجلس شورای اسلامی در ادامه، ازدواج دختران زیر ۱۳ سال را یادآور شد و گفت: متأسفانه عامل فرهنگ‌ساز با قوانین و سایر امور همراه نیست، این نوع ازدواج‌ها نیز به سبب عدم فرهنگ‌سازی است، در مجلس گذشته نوعیت ازدواج دختران زیر ۱۳ سال مطرح شد و بر آن دادگاه و نظر پزشک به جهت تأیید بلوغ عقلی و جسمی دختران تأکید شد؛ اما موارد تخلف بسیاری است که

برخی از آنها حتی به ثبت هم رسیده است. وی با تأکید بر این‌که این موارد نشان از مشکلات فرهنگی دارد، ادامه داد: این‌موضوعات باید اطلاع‌رسانی شود تا پدری دختر ۱۱ یا ۱۲ ساله خود را شوهر ندهد، در حقیقت همراهی فرهنگی پس از تصویب قوانین لازم است تا قبح مسأله مشخص شود. متأسفانه چندی پیش دختری ۱۲ ساله با روشن کردن آبرگرمکن گازی در منزل همسرش دچار سوختگی شدید شد و به همین دلیل همسرش وی را طلاق داد این نمونه‌ای از نتایج ازدواج دختران زیر سن قانونی است. عضو فراکسیون زنان مجلس شورای اسلامی تصریح کرد: قوه مقننه نمی‌تواند وظایف دستگاه‌های دیگر را انجام دهد اما آمادگی همراهی با سایر دستگاه‌ها برای ترویج حمایت از زنان دارد، خوشبختانه مراجع نیز طی اظهاراتی نظر مساعد

خود را برای افزایش سن ازدواج دختران مطرح کرده‌اند و گفته‌اند که مسکولیت زندگی نیازمند توانایی عقلی است، بنابراین در فراکسیون زنان طرح اصلاح این قانون را دنبال خواهیم کرد.

فراکسیون زنان

مهم‌ترین اقدام، اصلاح قانون است. قانون باید برای این افراد مجازات تعیین کند و افراد خانواده‌هایی که دختران زیر ۱۳ سال را مجبور به ازدواج می‌کنند یا دفاتر ثبتی که این نوع ازدواج‌ها را به ثبت می‌رسانند باید مجازات شوند زیرا دختران زیر ۱۳ سال کودک هستند و ازدواج کودک ممنوع است. این نماینده مردم در مجلس شورای اسلامی معتقد است: مراجع یکی از بازوها و اهرم‌های قدرت هستند که نظرخواهی از آنها و توزیع نظرشان در میان عموم افراد جامعه می‌تواند مؤثر باشد، البته در این زمینه باید از تمام ابزارهای قدرت که می‌تواند این پدیده را مهار و کنترل کند نیز استفاده شود. عضو فراکسیون زنان مجلس شورای اسلامی تأکید کرد: فراکسیون زنان نسبت به اصلاح قانون ازدواج مصمم است و در صورت همراهی مثبت سایر مسئولان، افزایش ازدواج دختران در سنین پایین را کنترل خواهد کرد.

حقوق زنان در کشورهای مختلف

حقوق زنان در آمریکا

در ماه اگوست سال ۱۹۲۰ میلادی نوزدهمین اصلاحیه قانون اساسی ایالات متحده آمریکا مبنی بر اعطای حق رأی به زنان به تصویب رسید.

در ایالات متحده مسائل خانوادگی ازدواج و طلاق در هر ایالتی برحسب قانون و حقوق قضائی آن ایالت اجرامی‌شود در نتیجه قوانین دارای گوناگونی‌های بسیار است.

در مورد ازدواج میان ایالات تفاوت‌های چشمگیری وجود ندارد چون مراسم ازدواج در حضور نماینده ثبت احوال انجام می‌شود ولی در مورد طلاق قوانین این ایالات با هم اختلاف دارد. در بعضی ایالات ارتکاب خطای می‌تواند موجب طلاق باشد و در برخی دیگر اعلام شکست ازدواج، مجوز گسست آن است.

ایالات «کانکتیکت، ایلینویز، ماین، ماساچوست، اوهاو، ویونسیلوانیا» از جمله ایالاتی هستند که طلاق را اساساناشی از کوناهی یا تقصیر در زندگی زناشویی می‌دانند. در برخی ایالات، قوانین مربوط به طلاق را بر شکست غیر قابل ترمیم ازدواج بنا کرده‌اند و کالیفرنیا، کلرادو، آیووا، میشیگان و نبراسکا ترازس از آن جمله‌اند.

ایالات آلاسکا، جزایر ویرژ، نیویورک، و مونت و نیومکزیکو یک سال یا بیشتر را برای جدایی داوطلبانه زن و شوهر توصیه می‌کنند. این در حالی است که در ایالت «وادا» گذراندن دوران جدایی زن و شوهر الزامی نیست. اگر زن و شوهر فرزندی داشته باشند، کسی که از او نگهداری می‌کند (معمولاً مادر) تا زمان رسیدن به سن قانونی کودک خود از دریافت نفقه بر خوردار می‌شود در صورت ازدواج مجدد، نفقه قطع می‌شود. بر اساس قانون عمومی مصوب ۱۹۷۳ هر گونه تبعیض مبتنی بر جنسیت انسان در همه موسسات، ممنوع شد و این ممنوعیت شامل تمام بخش‌های خصوصی، سازمان‌های غیر دولتی و بخش‌های عمومی فدرال یا ایالات متحده می‌شود.

حقوق زنان در کشورهای مختلف بسته به شرایط زندگی و نگاه قانون گذاران متفاوت است، از این رو نگاهی به بخش‌های قوانین حمایتی از زنان در دو کشور فرانسه و آمریکا انداختیم. خانم «نای بن سعودن» حقوقدان اسپانیایی تحقیقاتی را در خصوص تلاش زنان برای دستیابی به حقوق خویش در طول تاریخ انجام داده است. بخشی از آنچه از نظر تان می‌گذرد مقایسه‌ای است میان حقوق زنان در دو کشور فرانسه به‌عنوان سرزمینی که دارای قانون نوشته شده است و آمریکا کشوری که تابع قوانین نا نوشته است.

حقوق زنان در فرانسه

قانون اساسی فرانسه مقرر داشته است که قانون در تمامی زمینه‌ها حقوق برابر با مرد را بر زن تضمین می‌کند. در صورت خطئی و انجام ندادن وظایف زناشویی و غیر قابل تحمل بودن ادامه زندگی مشترک (توهین و پدربخاری) می‌توان تقاضای طلاق کرد.

به خاطر اشتباهات یکی از زوجین یا هر دو طرف، درخواست طلاق قابل رسیدگی است. به لحاظ شکست زندگی مشترک و ممکن نبودن زندگی زن و شوهر یا یکدیگر حکم طلاق جاری می‌شود. درخواست طلاق از جانب زن: زن می‌تواند درخواست طلاق مبنی بر شکست در ازدواج را بدهد و قاضی پس از بررسی درخواست ممکن است به لحاظ حفظ مصالح کودکان و همسران خواهان تغییراتی شود و درست‌س‌ماه به زوجین فرصت تامل دهد.

طلاق توافقیه: هر کدام از زوجین در صورت درخواست طلاق می‌بایست توسط وکیل خود دلایل توجیهی تقاضای خود را به قاضی ارائه دهد و اگر زوج دیگر بپذیرد حکم طلاق صادر می‌شود. طلاق ناشی از گسست زندگی مشترک: اگر به مدت ۶ سال در زندگی مشترک جدایی مداوم پیش آید، این جدایی می‌تواند دلیلی بر طلاق باشد. چنین تقاضایی در مورد بیماری روانی شدید که ۶ سال طول بکشد نیز صدقاً پیدای می‌کند ولی اگر قاضی تشخیص دهد که طلاق اثرات مخربی بر وضع همسر دیگر خواهد داشت می‌تواند درخواست را رد کند.

حقوق زنان در آیات قرآن

بیشتر از آن را به‌عنوان عوض (طلاق) فدیهِ دهد. اینها مرزهای خداوند است، از آنها تجاوز نکنید، و کسانی که از مرزهای خدا تجاوز کنند، آنها حقیقتاً ستمکارند (آیه ۲۲۹ سوره نساء). خداوند در آیه ۲۲۳ سوره بقره می‌فرماید: «و چون زنان را طلاق گفتید و به پایان عده خویش رسیدند، پس به خوبی نگاهشان دارید یا به خوبی آزادشان کنید و آنان را برای آزار و زیان رساندن به ایشان نگاه مدارید تا به حقوقشان تجاوز کنید و هر کس چنین کند، قطعاً برخورد ستم نموده است و آیات خدا را ریشخند مگردید.»

آیه ۲۲۶ سوره مبارکه بقره: اگر زن را قبل از زناشویی با تعیین مهر، طلاق دهید، گناهی بر شما نیست، آنها را (با هدیه‌ای مناسب) بپهرمند سلازید. آن کس که توانایی دارد، به اندازه توانایی‌اش و آن کس که تنگدست است،

به اندازه خودش، هدیه‌ای شایسته دهد؛ و این بر نیکوکاران، الزامی است. همچنین خداوند آیات ذیل را برای دفع‌اع از حقوق زنان فرستاده و به مؤمنان دستور داده تا بدان‌ها عمل کنند: آیه ۲۴۱ سوره مبارکه بقره: برای زنان طلاق داده شده، کالای پسندیده (به‌عنوان هدیه داده شود و این کار) حتی بر پرهیزکاران است. آیه ۲۰ سوره مبارکه نساء: و اگر خواستید همسری دیگر به جای همسر پیشین خود ستانید و به یکی از آنان مال فراوانی داده باشید، چیزی از آن را پس نگیرید. ای‌نا می‌خواهید آن مال را به بهتان و گناه آشکار بگیرید؟ آیه ۶ سوره مبارکه طلاق: آنها را در همان منزل خویش که میسر شمامت، بنشیناید و به ایشان (در نفقه و سکنی) آزار و زیان نرسانید تا آنان را در مضیقه و رنج در افکنید.

رفتار کنید: «و عاشروهن بالمعروف» و با زنانتان به نیکی رفتار کنید (آیه ۱۹ سوره نساء). این شرایط در تلخ‌ترین حلال خداوند، یعنی طلاق هم به مردان یادآوری می‌شود: طلاق (رجعی که شوهر در آن حق رجوع دارد) دویار است، پس (در هر بار بر شوهر است یا در عده رجوع کردن و او را) به خوشی و احسان رها ساختن و (مهر) داده‌اید، چیزی را پس بگیرید، مگر آن که هر دو بترسند که حدود خدا را بر یا ندارند، پس اگر (شما حکام شرع) بیم آن داشتید که آن دوحود خدا را بر یا ندارند (در صورتی که هر دو یکدیگر را نمی‌خواهند یا زن کراهت شدید دارد به آنها اعلام کنید که) گناهی بر آنها نیست. در آنچه زن (برای رهایی خود بعضی از مهر یا همه آن یا

حقوق و رفتار صحیح با زنان بارها درمقالت گوناگون مورد توجه آیات و احادیث در دین مبین اسلام قرار گرفته است. به گزارش باشگاه خبرنگاران جوان؛ هزار و اندی سال پیش پیامبر گرامی (اسلام‌ص) مأمور به هدایت افرادی شد که دخترانشان را به نا حق می‌کشند و اعتقادات خرافی آنها تیشه به ریشه انسانیت می‌زد و حتی ازدواج با مادر خوانده را بر خود حلال می‌شمرند؛ ایشان در چنین شرایطی از نسوی خداوند متعال به رسالت و پیامبری برگزیده شد و می‌دانست که دین حق روزی از مرزهای جغرافیایی فراتر می‌رود و امپراتوری‌های بزرگ را زیر پرچم اسلام خواهد آورد.

در آن دورانی که مردان با درشت‌گویی و نگاه تحقیرآمیز به زنان نگاه می‌کنند، خداوند متعال در آیات متعددی می‌فرماید: با زنانتان به خوبی

اگر درغیر صورت باشد، نصف آن است. بنابراین تنبیهی که در صورت کیود شود و نه سرخ شود، درواقع ردن نیست بلکه فقط تلنگری است که برخی آن را اشتباه تفسیر کرده‌اند. شاعر مقدس اسلام مسیر رحمانی و نورانی است که چشم و دل مومنان را به صلح و صفا و معرفت روشن می‌کند و برای آشنایی با کتاب خداوند به جای این‌که از گوشه و کنار سخنان لغو بشنویم، باید خودمان آن را بشناسیم و مطالعه کنیم. درخانه هر مسلمانی قرآن یافت می‌شود، کافی است با خودمان قراری بگذاریم و هر روز یک جزء یا نیم جزء را بخوانیم تا در مدت یک یا دو ماه همه آن را تمام کنیم. حتی اگر زبان عربی‌مان خوب نیست، ترجمه آن را مطالعه کنیم تا به خوشنمائی و بعد خاندانمانی برسیم. بهترین راه شروع قرآن، خواندن هم‌معنی سوره مبارکه الرحمن است.